

Kommentaariid ja ettepanekud platvormitöö seaduse eelnõule

Olles tutvunud seaduse eelnõuga, on meil järgnevad ettepanekud nii täpsustamiseks, sõnastuse muudatusteks kui lisandusteks. Samuti on mõned üldisemad kommentaarid.

- 1) **Ettepanek täpsustada: Paragrahv 7 "3) koguda isikuandmeid ajal, mil platvormitöö tegija ei paku ega tee platvormitööd;"**

Soovime täpsustada, kas siin on definitsioonid selged, et mis on pakkumine ja mis on platvormitöö tegemine. Kas pakkumine on sisselogimine äppi ja "tegemine" nt tellimuse/konkreetses ülesandes täitmine? Või on mõni muu viis neid eristada? Soovitame kaaluda nende definitsioonide selgesõnalist toomist ka seaduse teksti.

- 2) **Ettepanek sõnastuse muudatuseks/lisanduseks: Paragrahv 8 „(2) Platvorm küsib mõjuhinna koostamisel platvormitöö tegijate ja nende esindajate seisukohti ning esitab mõjuhinna tulemused platvormitöö tegijate esindajatele.**

Siin on küsitud platvormitöö tegijate seisukohti, samas mõjuhinna neile ei edastata, vaid edastatakse vaid esindajatele (keda praegu ei ole ja keda ei pruugi ka tulevikus saada olemas olema). Siinkohal soovime sõnastust, et "esitab mõjuhinna tulemused platvormitöö tegijatele ja nende esindajatele" või alternatiivselt „esindajatele, nende puudumisel platvormitöö tegijatele".

- 3) **Ettepanek täpsustada: Paragrahv 9 „(8) Platvormitöö tegijatel on õigus platvormitöö käigus automaatselt seire- ja otsustussüsteemides loodud isikuandmete, sealhulgas arvaste ja hinnangute ülekandmisele Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/679 artiklis 20 sätestatud korras. Ülekandmise hõlbustamiseks tagab platvorm tasuta vahendid ning edastab platvormitöö tegija taotlusel andmed otse kolmandale isikule."**

See on tervitatav, et inimene saab oma hinnangud ühelt platvormilt teisele üle kanda. Siin on aga küsimus, kui ruttu nad seda saavad teha. Siinkohal võiks kaaluda tingimuste selgemat sõnastamist, et vältida selle liigselt keeruliseks või kulukaks minemist platvormitöö tegijale.

- 4) **Ettepanek sõnastuse muudatuseks: paragrahv 10 „(2) Platvorm teeb käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud inimjärelvalvet platvormitöötajate esindajate osalusel korrapäraselt kuid vähemalt kord iga kahe aasta jooksul, korraldades asjakohase hindamise."**

Sõnastuses on viidatud ainult platvormitöötajatele ja mitte platvormitöö tegijatele, mis aga punkti mõtet arvestades ei tundu põhjendatud kitsendus. Ettepanek asendada platvormitöötajate esindajad siin platvormitöö tegijate esindajatega. Kuna aga selliseid esindajad hetkel ei ole ja ei pruugi ka lisanduda, oleks siin soovitatav lisada veel üks organisatsioon kaasatavaks, nt Tööinspeksioon.

- 5) **Ettepanek sõnastuse muudatuseks: Paragrahv 11: „(2) Platvorm esitab platvormitöö tegijale viivitamata, kuid hiljemalt otsuse jõustumise kuupäeval kirjaliku põhjenduse kõigi automaatsete otsustussüsteemi tehtud või toetatud otsuste kohta, ..."**

Kui inimene saab samal päeval teada, et ta konto blokeeritakse ja ta on rentinud nt teenuse pakkumiseks auto või jalgratta või muu töövahendi, siis on ta seotud kohustuslike kuludega, mistõttu ei tundu õiglane, et platvormitöö tegijatele teatakse otsusest hiljemalt alles

jõustumise päeval. Sulgemise korral peaks siin rääkima pikemast etteteatamisest. Samuti peaks piiramise korral olema etteteatamise aeg pikem.

- 6) **Ettepanek sõnastuse muudatuseks/lisanduseks:** Paragrahv 11: „(4) Kui käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud automaatse süsteemi tehtud või toetatud otsused rikuvad platvormitöö tegija õigusi, parandab platvorm otsuse viivitamata, kuid hiljemalt 14. kalendripäeval. Kui otsust ei ole võimalik parandada, hüvitab platvorm tekitatud kahju...”

Siin on kaks kommentaari. Mis on põhjendus alles 14. päeval vigade parandamiseks ehk et miks seda ei saaks teha kohe? Samuti vajab selgust, mis kahjusid hüvitatakse: kas ka äralangenud teenistusest tekkinud kahju?

- 7) **Ettepanek sõnastuse täpsustamiseks:** Paragrahv 14 kasutab sõnastust „korrapäraselt platvormitööd tegevate platvormitöö tegijad”

Selle sõnastuse peaks selgemaks tegema, et ühtlustada valdkonna praktikaid ja lõpuks kogutavat infot. Nt „vähemalt korra nädalas” või muu täpsem ajaline või regulaarsuse määratlus.

- 8) **Ettepanek sõnastuse muudatuseks/lisanduseks:** Paragrahv 15 „Platvorm tagab platvormitöö tegijatele võimaluse suhelda üksteise ja platvormitöö tegijate esindajatega turvaliselt ja konfidentsiaalselt platvormi digitaristu või muu samalaadse vahendi kaudu.”

Siin võiks olla ka mingi klausel, et "platvorm ei seira seda suhtlust".

- 9) **Ettepanek sõnastuse muudatuseks/lisanduseks:** paragrahv 12 peaks laienema ka platvormitöö tegijatele. Platvormitöö tegijate töötervishoid ja tööohutus on sama, mis platvormitöötajatel. Praegu ei ole selge, kuidas see on neile tagatud. Nt lõige 3 sõnastab „ei kasuta automaatseid seire- ja otsustussüsteeme viisil, mis avaldab platvormitöötajale põhjendamatu survet või seab ohtu tema ohutuse, füüsilise või vaimse tervise”, aga siit jääb mulje, et platvormitöö tegijatele oleks justkui sellise surve avaldamine arusaadav. Lisaks, kaaluma peaks ka lisaks töötajate ja töötajate tervisele ja ohutusele ka klientide oma. Praegu on see aspekt eelnõus täiesti käsitlemata. Näiteks kullerikottide, milles veetakse toitu, hügieen mõjutab otseselt kliente. Samuti mõjutab klientide turvalisust olukord, kus äpitaksojuht teeb ületunde ning on väsinult roolis. Samuti on see paragrahv liiga kitsas ja liiga üldine (nt 'ajakohased abinõud', 'hindab riske') ning osaliselt ebaselge. Samuti ei ole sätestatud kohustuste sagedust ega vastutust. Seda paragrahvi tuleks parandada neljas suunas: a) laiendada kaitse kõigile platvormi kaudu tööd tegevatele isikutele, b) täpsustada algoritmiliste riskide sisu, c) muuta 'põhjendamatu surve' sisuliselt kontrollitavaks ning d) anda isikule reaalne õigus ohutule keeldumisele ja teavitamisele. Toome siin mõned sõnastusettepanekud:

- a. Platvormi kaudu tööd tegevate isikute töötervishoid ja tööohutus: „Platvorm tagab platvormitöötaja ja platvormi kaudu tööd tegevate isikute tervise ja ohutust ning rakendab töötervishoiu ja tööohutuse nõudeid ulatuses, mis vastab platvormi kaudu töö korraldamise laadile ja sellega seotud riskidele”
- b. Riskianalüüsi kohustus on praegu liiga üldine. Kuigi viidatakse automaatsete süsteemide riskidele, peaks loetelu olema konkreetsem. Platvormitöö puhul peaks riskianalüüs hõlmama vähemalt töötervishoiu ja tööohutuse seaduses (TTOS) sätestatud füsioloogilisi ja psühhosotsiaalseid ohutegureid. Praegune sõnastus ei

käsitle piisavalt psühhosotsiaalseid riske, sh algoritmilist survet. Samuti ei taga see platvormitöötajate ja platvormi kaudu tööd tegevate isikute piisavat kaasamist ega läbipaistvust. Sõnastuse ettepanek: „Platvorm hindab töökeskkonna riskianalüüsis ka automaatsete seire- ja otsustussüsteemide kasutamisega seotud riske, sealhulgas riske, mis mõjutavad töötempot, puhkeaega, liiklusohutust, ergonoomikat (TTOS mõttes füsioloogilised ohutegurid), vägivalda ja ahistamise ohtu ning platvormi kaudu tööd tegevate isikute füüsilist ja vaimset tervist (TTOS mõttes psühhosotsiaalsed ohutegurid).“

- c. Ennetusmeetmed ei ole samuti piisavalt selged ega ühtselt mõistetavad. Võiks sõnastada näiteks järgmiselt: „Platvorm võtab kasutusele asjakohased ennetus- ja kaitseabinõud, sealhulgas vajaduse korral töökorralduslikud, tehnilised ja organisatsioonilised meetmed, juhendamise, kontaktkanalid kiireks sekkumiseks ning meetmed, mis väldivad automaatsete süsteemide kaudu tekkivat liigset töötempot või muud tervist ohustavat survet.“
- d. „Platvorm ei kasuta automaatseid seire- ja otsustussüsteeme viisil, mis sunnib või sisuliselt survestab platvormi kaudu tööd tegevate isikut rikkuma töötervishoiu ja tööohutuse nõudeid, loobuma vajalikust puhkeajast, võtma vastu ohtlikku ülesannet või seadma ohtu enda või teiste isikute elu ja tervise.“

10) Kaaluda muudatust: Palume vaadata kriitiliselt ka üle, et mis põhjendab erisust platvormitöötaja ja töö tegija vahel. Ainsad punktid, kus on selgelt juttu platvormitöötajatest, on paragrahvid 12 ja 13. Samas mõlema neist sisu võiks laiendada ka platvormitöö tegijatele. Sisulist põhjendust sellisele eristamisele me vähemalt paragrahvide 12 ja 13 valguses ei näe.

11) Mõelda läbi ja kaaluda sõnastuse muudatust: Platvormitöö tegijate esindaja on läbivalt dokumendis ent raske on hinnata selliste esindajate tekkimist. Kuna see on ebamäärane võiks mitmel juhul kaaluda ka alternatiivsete organisatsioonide rolli sissetoomist, nt Tööinspektsiooni oma. Samuti võiks teksti selle pilguga üle vaadata, et kus praegu on platvormil kohustus edastada info või anda tagasisidet ainult platvormitöö tegijate esindajale, siis peaks olema tagatud see, et ka iseenast esindav platvormitöö tegija saab sama info kätte.

Esitajad:

Kaire Holts (kaire.holts@taltech.ee) – teadur, TalTech Ragnar Nurkse ja Tartu Ülikooli ökoloogia ja maateaduste instituudis

Jaan Masso (jaan.mass@ut.ee) – Tartu Ülikooli rakendusökonomieetria kaasprofessor.

Tauri Tuvikene (tauri.tuvikene@tlu.ee) – linnauuringute professor, Tallinna Ülikool, RITA+ projekti „Platvormitöö mõjud ja tulevikusuunad Eestis“ juht.

Johanna Vallistu (Johanna.vallistu@taltech.ee) – TalTech Ragnar Nurkse instituudi teadur (uuris platvormitöö teemasid 2019 ja 2021 Arenguseire Keskuses ja kaitses 2025. kevadel oma doktoritöö heaoluriigist digitaalse töö ajastul).

Artur Toikka (artur.toikka@taltech.ee) – TalTech, Ärikorralduse instituudi doktorant-nooremteadur

Mari-Klara Stein (mari-klara.stein@taltech.ee) – TalTech Ärikorralduse instituudi professor (uuris platvormitööd 2022-2024 ETAG rahastatud projekti ja 2024-2026 RITA+ projekti raames, kaitses magistritöö platvormitöö tähenduse ja väärtuse kohta 2023 kevadel)

Marina Järvis (marina.jarvis@taltech.ee) – nooremprofessor, TalTech Ärikorralduse instituut